

Mechorosty (nejen) krkonošské tundry

Jan Kučera

Katedra botaniky

Přírodovědecká
fakulta
Faculty
of Science

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

mechorosty...

- vývojově nesourodá skupina tří linií vyšších rostlin – játrovky, mechy, hlevíky

mechorosty... a jejich život na Zemi

- **hendikepy**: málo účinná vodivá pletiva, nedokonalá mechanická opora stélky, chybějící kořenový systém...

➤ neschopnost konkurovat cévnatým v prostředí, které jim vyhovuje

zkrutek vláhojevny; list a průřez jeho žebrem

mechorosty... a jejich život na Zemi

- **konkurenční výhody:** schopnost přežít dlouhodobé vyschnutí, schopnost „žít jen z vody a vzduchu“, tolerance zastínění, snadné šíření lehkými výtrusy

➤ mechorosty žijí na Zemi už přes 400 miliónů let a nechystají se vyhnout 😊

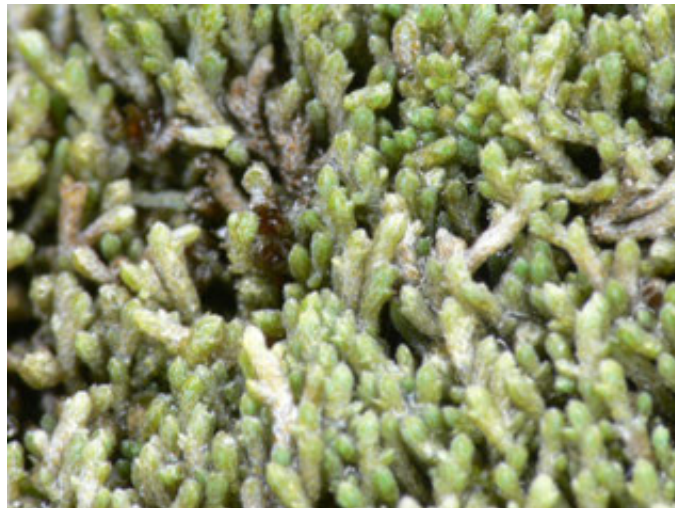
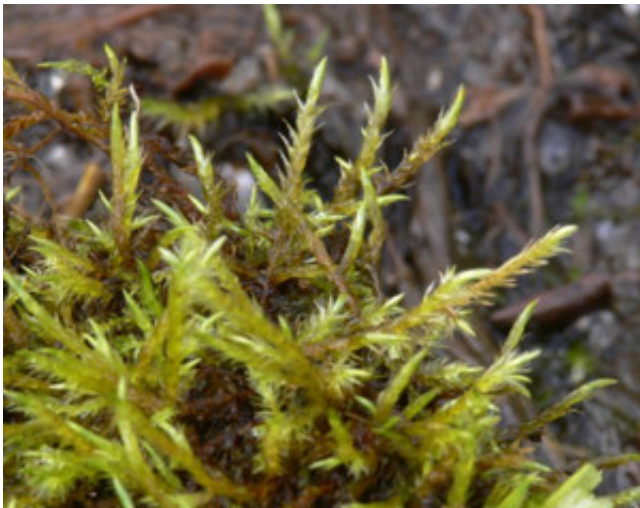
© Štěpán Koval, 2010

© Dwight Kuhn

bryoflóra Krkonoš

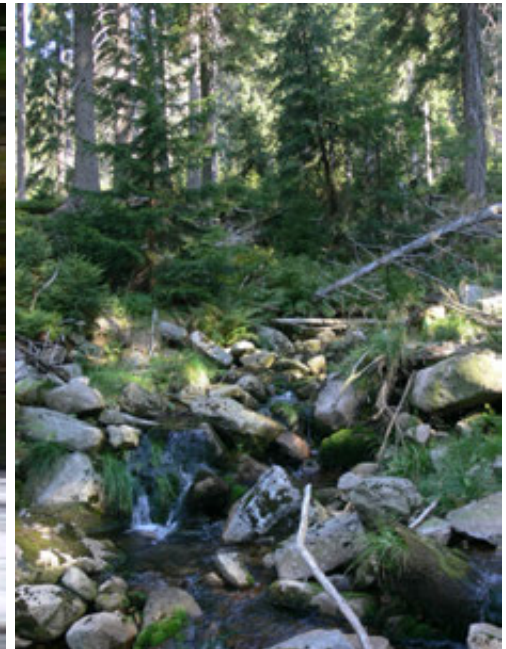
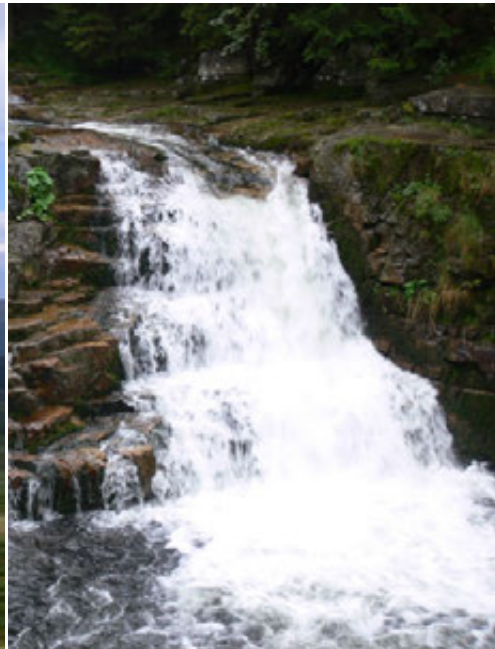
- **bryoflóra** = soubor všech mechorostů území (*βρύον* – v antické řečtině nejen mech...)
- Krkonoše: údaje asi o **650** druzích (160 játrovek, 490 mechů), ale reálně zde roste kolem **500** druhů

➤ pro srovnání: v ČR víme o asi 865 druzích (z nich 650 mechů), v Evropě o 1700 (z nich 1250 mechů)

bryoflóra Krkonoš – proč to bohatství?

- pestrost stanovišť
- nerušený vývoj
- intenzita vědeckého bádání

bryologický výzkum v Krkonoších

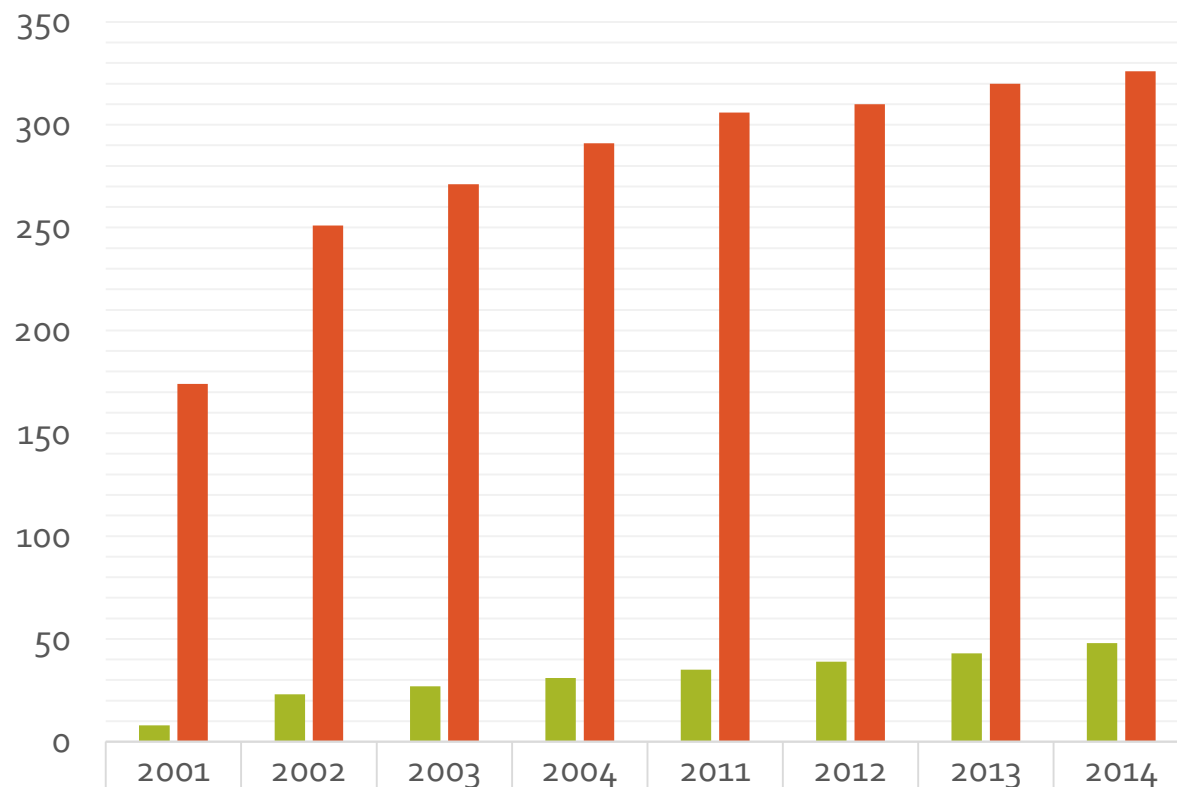
- nejlépe prozkoumané pohoří střední Evropy
- nahodilé průzkumy publikované od r. 1791 do současnosti
- systematické inventarizace až v 21. století
 - 2001-2003: bryofloristický průzkum Kotelních jam, Labského dolu, Úpské jámy
 - ca. 100 „člověkodní“ (KJ 43, UJ 39, LD 20)
 - 2012-2015: inventarizace Labského dolu
 - polská strana: Malá Sněžná jáma (Fudali 2001, 2003), Czarny Kocioł (Fudali 2004), Kocioł Łomniczki (Fudali 2010), Kocioł Małego Stawu (Fudali 2010)

Tadeáš Haenke

bryologický výzkum: Labský důl

Labský důl: Počet zjištěných druhů

■ dny průzkumu

■ počet zjištěných druhů

2001

2002

2003

2004

2011

2012

2013

2014

8

23

27

31

35

39

43

48

174

251

271

291

306

310

320

326

bryoflóra Krkonoš: zajímavosti

- na okraji areálu: jižní hranice rozšíření severských druhů:

rašeliník Lindbergův
(*Sphagnum lindbergii*)
Harrachova jáma

bryoflóra Krkonoš: zajímavosti

- na okraji areálu: jižní hranice rozšíření severských druhů:

veleška ledovcová
(*Kiaeria glacialis*)

bryoflóra Krkonoš: zajímavosti

- severní hranice rozšíření: *Streblotrichum enderesii*

syčavka Enderesova
(*Streblotrichum
enderesii*)

historická lokalita:

H. Maršov

centrum rozšíření:

východní Alpy,
Karpaty

© H. Köckinger

bryoflóra Krkonoš: glaciální relikty

dvouhrotec prodloužený (*Dicranum elongatum*), Pančavská jáma

bryoflóra Krkonoš: glaciální relikty

mrazovec jehnědovitý (*Anthelia julacea*), Harrachova jáma

bryoflóra Krkonoš: glaciální relikty

křížítka Wenzelova (*Lophozia wenzelii*), Sněžka

bryoflóra Krkonoš: glaciální relikty

toporec štětinatý
(*Tetralophozia setiformis*)
Mužské kameny

bryoflóra Krkonoš: vysokohorské druhy

důl pod Koulí

Lví důl

krkonošská tundra a mechorosty

krkonošská tundra a mechorosty

- alpínské trávníky a holiny: bryoflóra chudá, velmi málo údajů
 - *Kiaeria glacialis* – Stříbrné návrší, 1949
 - *Marsupella sprucei* – Sněžka

obrutka Spruceova (*Marsupella sprucei*), Sněžka

krkonošská tundra a mechorosty

- sněžná políčka: bryoflóra nepřiliš bohatá, ale specifická

krkonošská tundra a mechorosty

- sněžná políčka: bryoflóra nepříliš bohatá, ale specifická
 - *Polytrichastrum sexangulare*, *Marsupella brevissima*
 - biotop v Krkonoších prakticky zanikl
 - některé druhy přežívají v karech na polské straně

ploník šestihranný (*Polytrichastrum sexangulare*), rakouské Alpy

krkonošská tundra a mechorosty

- skalní útvary

krkonošská tundra a mechorosty

skulinatka korálová (*Gymnomitrium corallioides*)

© Štěpán Koval, 2009

krkonošské kary

- Labský důl: ca. 320 druhů recentně (2001-2015), ca. 50 neověřeno

krkonošské kary

- Kotelní jámy: 270 druhů recentně (2001-2003), ca. 70 neověřeno

krkonošské kary

- Úpská jáma: 240 druhů recentně (1998-2003), ca. 25 neověřeno

ohrožení ?

- nové lokality vzhledem k intenzivním průzkumům posledních let
 - kornice odstálá (*Herzogiella striatella*): několik lokalit do r. 1998, kolem 100 mikrolokalit v současnosti

vyhynulé a neznámé druhy

- zejména mezi arкто-alpínskými, často spíše na české straně
 - *Kiaeria glacialis*, *Streblotrichum enderesii*, *Dichelyma falcatum*, *Grimmia unicolor*, *Biantheridion undulifolium*, *Arctoa fulvella*

...je proč v Krkonoších hledat

- přímenka Hookerova (*Haplomitrium hookeri*) znovunalezení 2001 po více než 60 letech, letos několik nových mikrolokalit nad Labskou boudou

Poděkování:

- Správa KRNAP
- M. Zmrhalová, B. Buryová, J. Váňa, V. Plášek, J. Košnar, J. Bradáčová...
- Š. Koval

Děkuji za pozornost